Ч. 257 Четвер 16 (28) падолиста 1895. Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адмiнiстрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє з залученєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр

До ситуациї в Туреччині.

Слідуюча вість, яку одержала Pol. Corr. з Петербурга, буде може могла пояснити, для чого Росия так згідно і майже безусловно поступає з другими державами в справі вірменьскої ворохобні та помагає єї придушити.

До згаданої часописи доносять, що в правительственних кругах петербурґских настав той погляд, що держави европейскі повинні би сполучити ся з Росиєю до спільної акциї против вірменьского патриярха в Константинополи, монсиньора Ізмірлияна і спинити всяке дальше бунтованє Вірмен революцийним комітетом вірменьским. В згаданих кругах уважають таку акцию за тим більше потрібну, що росийске правительство в послідних часах дістало в свої руки нові докази революцийного характеру вірменьского руху. Так н. пр. розкинено в росийскій Вірменії літоґрафовані ґеоґрафічні карти, на котрих краї Туреччини і Росиї населені Вірменами представлені суть яко окрема самостійна держава зі столицею Тифлісом. Дальше знайдено в ріжних місцевостях турецкої Вірменії листи, писані по анґлійски, в котрих завзиває ся Вірмен до дальшої борби против Туреччини і каже ся, що Вірмени можуть напевно числити на поміч Европи. Наконець перехоплено в росийскій Вірменії революцийні маніфести в росийскій мові, присилані з Атин вірменьским комітетом, на чолі котрого стоїть якийсь Назар бей.

Положенє в самій Туреччині не дуже змінило ся, а коли в збунтованих провинциях може й настав спокій, то більше задля того, що настала студена пора і упали сніги, а то утрудняє найбільше всякі революцийні рухи. З другої же сторони треба й то признати, що Туреччина під напором держав европейских взяла ся досить енерґічно заводити порядок і спокій в зворохоблених провинциях. А всеж-таки не удало ся доси зовсім придушити ворохобню. Справозданя, які надсилають консулі амбасадорам, не згадують, що правда, о нових насильствах, але мимо того представляють загальне положенє яко ґрізне. Доси не удало ся ще зовсім придушити ворохобні. На найбільше загрожені місця вислано сьвіжі войска.

Оногдашні телєґрами принесли були вість, що ті кораблї держав европейских, котрі мають скріпити стацийні кораблї в Константинополи не приїдуть разом, лиш один по другім, щоби їх появленє ся всїх разом не виглядало на яку демонстрацию. Порта противилась взагалї скріпленю кораблїв стацийних, хоч не перечила державам права до того; она вказувала на то, що то скріпленє взагалї могло би бути для вірменьских аґітаторів новою заохотою до дальших провокаций, а тогди Порта не брала би на себе одвічальности. Держави, як видко не згодили ся на то, щоби зовсїм не скріпляти кораблїв стацийних другими, а зробили лиш ту уступку, що нові кораблї не являть ся всї нараз.

З Льондона доносять, що в анґлїйских кругах правительственних суть переконані о щирости і добрій волі султана, насувають ся лиш сумнїви, чи знайдуть ся способи і услівя для переведеня его волї, позаяк его особисте правлїнє ослабило машину адмінїстрацийну і настав великий брак людий здібних до самостійного дїланя. Кажуть, що в тім дусї був би висказав ся льорд Сельсбері, коли-б ему дипльоматична етикета позволила була додати коментар до султанового письма. Що-до погляду Абдуль-Гаміда, мов би то Сельсбері через якісь інтриґи виробив собі фальшиве мнїнє о султанї, то кажуть на то в анґлїйских кругах правительственних, що о того рода впливі не може бути й бесїди, позаяк Сельсбері має повне довірє до анґлїйского амбасадора в Константинополи Кіріє; коли-б він не мав того довіря, то був би Кіріє певно не вернув назад до Константинополя з як найдальше ідучими повновластями, а до того ще й з виглядом на висше становище в дипльоматичній службі, скоро сповнить свою задачу в Константинополи. А тому, щоби Кіріє дав ся ужити до якихсь інтриґ, не повірить нїхто, хто его знає.

Справи парляментарні.

Посли виступивші з клюбу Гогенварта уконституовали ся вчера яко окремий клюб під назвою „католицка партия людова“. На зборі були посли: Діпавлї, Фукс, Добльгамер, Ебенгох, Шорн, Рап, Гассер, Цеґетмаєр, Колєр, Пайтлер, Цалїнґер, Рамер і Турмер. Посли Венґер і Оберндорфер оправдали свою неприсутність, але заявили, що годять ся вже наперед на всї ухвали збору. На зборі обговорював насамперед пос. Діпавлї положенє парляментарне, а відтак предложив засади, якими буде руководити ся новий клюб: повна незалежність на всї сторони і удержуванє дружних зносин з клюбом консервативним, партиєю християньско-социяльною і Колом польским. Нова партия не буде анї правительственною, анї опозицийною, а буде охотно підпирати пра-

1)

На склонї житя.

(Сїльский образок І. Ґрдіни — З ческого)

Ви бачили в послїдпім часї пан-отця з Каменицї?

Дивіть, як змінив ся!

На чолї зморщки, на лици так само, око вигасле і якесь мутне. А то гарне волосє, як крук чорне — бачите, як за той рік збілїло?

Ба, за рік! А той хід! Торік ще твердо ступав до престола; — тепер мусить его вже церківник підпирати, торік ще грімким голосом відзивав ся з проповідницї, тепер видає ся немов то голос чоловіка, що стоїть вже одною ногою в гробі. Видко-ж при благословеню, як ему трясуть ся руки, чути при молитві, як его голос дрожить, як ему дух запирає!

Бідний! Він би нам міг дещо сказати о тім, як то болить, коли чоловік має на сьвітї трохи добра, а хтось прийде та возьме ему й то, а в нагороду лишить в серцю біль, в души неспокій а в оцї сльози. Він показав би нам не один образок свого страждучого житя, але не питайте его о те. Як спімнете ему Клярку, розплаче ся як мала дитина. Не питайте его.

Що знаю скажу вам сам.

I.

Приходство в Каменици належить до так званих „голодівок“. Нема там нї поля нї огорода, а сьвященик має лише титул пароха, а при тім бідак. Коли за давних часів було то приходство опорожнене, мусів консистор щось десять разів розписувати на него конкурс, а однако нїхто не хотів на него подавати ся. Та й не диво. Сьвященики то знали. Лїпше — говорили — десять лїт бути сотрудником, як на тій „голодівцї“ рік парохом.

Вкінци прочитав той конкурс теперішний сьвященик. Не для того що буде парохом, лише що нїхто не хотів там іти, подав просьбу о наданє ему того місця. Консистор очевидно не ждучи на дальших компетентів, прихилили ся зараз ласкаво до его просьби, в тою заміткою, щоби зараз перенїс ся на свое нове місце.

Він послухав. Зібрав всьо свое майно — не богато того було, всьо змістило ся на один віз — і спровадив ся до Каменицї.

— Ну, тут не так дуже зле виглядає! — говорив до себе, оглядаючи приходство. — Бідний всюди дома, всюди мусять бути вдоволеним, нехай зайде де хоче нічого не стратить. Мій Боже! та-ж я висьвятив ся на то щоби голосити евангелию, а не на то, щоби пхати ся там, де о морґ поля більше. Впрочім я не такий великий бідак, суть люди, котрі не мають де голови притулити, не мають де спокійно погадати о своїй бідї. А я все таки маю на те хорошу комнатку. Хто знає чи моя сестра має таку хату. Бідна Марта! Від єї весїля не бачивсь я з нею. Чи жиє і де?

І опорядив тоту комнатку як міг. На стїни повісив образки, напротив дверий поставив ліжко з двома малими подушками — більше не могла ему дати єго небіжка мати — під відкном поставив столик і два крісла, побіч того умістив малу шафку з книжками, коло печи умивальню, а в кутику — шафу на річи. То було всьо. Шафи на річи властиво й не потрібував. Мав одно одїнє і рясу і обое носив; вечером, коли лягав спати, клав їх на кріслї коло ліжка, брав ті дві подушочки під голову а старою рясою вкривав ся. Але все таки мав шафу на одїнє; а ну-ж могло колись так стати ся, що він буде мати двоє одїнь!

Одного зимового вечера каменицкий пан-отець вже спав, коли застукало щось у двері. Малий песик в сїнях зірвав ся з свого леговища та наробив такого крику, немов би за дверми стояло що найменше яких півкопи розбійників. Пан-отець встав і наслухував. Знов відозвав ся стукіт а непосидющий пес ще більше уїдав.

— Хто то може бути? — Треба певне іти до кого з сьв. Дарами. Мушу подивити ся.

І розсьвітивши малу лямпу, одів ся, вийшов до сїний та утихомиривши пса, отворив двері.

Якась жінка. На плечах клунок з перинами а за руку держала малу, в суконну хустку завинену дївчину.

— Хто тут? — спитав сьвященик, підносячи лямпу понад голову.

— То ми, брате, ми — я і —

вительство в справах, що будуть годити ся з еї переконанєм. — Предсїдателем нового клюбу вибрано Дiпавлї'ого, заступником Ебенгоха; обох сих послів, а крім того ще й Фукса визначено до комісиї парляментарної.

Пос. Ебенгох по зборах в католицко-патріотичнім касинї в Лїнцу, подавши причину свого виступленя з клюбу Гогенварта, предложив слїдуючу проґраму католицкої партиї людової:

Партия буде старати ся задержати собі свобідну руку на всї сторони і не буде анї безусловною партиєю правительственною анї безусловною опозициєю. В таких справах як реформа промислова, реформа аґрарна, реформа податкова і реформа виборча буде она підпирати правительство як найгорячїйше. При угодї з Угорщиною задержить собі зовсїм свобідну руку. При підпираню правительства буде партия уникати всякої надмірности, а на случай опозициї не буде нїколи послугувати ся радикальними способами як обструкция і фракцийна опозиция. Що-до відносин до партий парляментарних то буде она уникати всякого конфлїкту з антилїберальними партиями, з клюбом консервативним і з християньскими социялїстами буде старати ся удержувати дружні відносини, але не буде лучити ся з ними; так само не зірве она дружних відносин з Колом польским а в национальних справах буде старати ся берегти становище Нїмцїв. Економічна проґрама католицкої партиї людової есть проґрамою молодшої антилїберальної партиї. Пос. Ебенгох заявив, що міродайні особи церковні похваляють сей крок нової партиї.

В комісиї буджетовій заявив міністер просьвіти др. Ґавч, що він вже в 1892 р. сказав, що найвисшою задачею адміністрациї просьвітної есть, щоби із женщин поробити добрі воспитательки своїх власних дїтий. Справа уздібненя женщин до заробкованя стала ся поважною. Конкуренция женщин есть причиною, що уменшає ся платня за роботу, а то знов відводить від ідеалу житя родинного, бо не вистає для чоловіка на удержанє родини. Не на то треба для того зважати, щоби женщинам дати можність до заробкованя на тім поли, котре вже заняли мужчини і викликувати тим конкуренцию, лиш треба оглянути ся за новими жерелами зарібку. Міністерство просьвіти не зробить нїчого, щоби збільшити число кандидаток до висших наук.

Перегляд полїтичний.

В анкетї для реформи закона о забезпеченю робітників закінчено вчера загальну дискусию. На засїданю були запрошені також репрезентанти робітників. Підчас дебати порушено також гадку о заведенє обезпеченя на случай нездібности до працї і на старість, о заведенє державного інститута асекурацийного, о відділенє робіт рільних і лїсових від промислових і т. д.

Угорске бюро кореспонденцийне доносить, що закон о свобіднім виконуваню релїґії одержав вже Найвисшу санкцию.

Відповідно до приписів реґуляміну о реформах в турецких провінциях іменував султан для вілаєтів в Малій Азиї 6 інспекторів для виміру справедливости, а між ними двох християн, а на ухвалу ради міністрів іменував ще трох інспекторів для европейскої Туреччини.

На засїданю болгарского собрания дня 24 с. м. поставив пос. Досев інтерпеляцию, в якім відношеню до Болгариї стоїть та область, котру недавно Туреччина відступила Болгариї для управильненя границї і коли правительство скличе собранє, щоби ту область прилучити до державы. Пос. Савов запитував знов, що зробило правительство, щоби забезпечити Болгарам в Туреччинї то становище, яке їм визначує угода берлиньска. Обі ті інтерпеляциї не поставлено на порядок дневний.

Новинки.

Львів дня 27 падолиста 1895

— **Др. Александер Тхоржницкий,** президент висшого Суду краєвого у Львові виїхав в недїлю до Берлина для студий над практичним примівенєм устної процедури цивільної. З дром Тхуржницким виїхали президент черновецкого суду краєвого Веселї, радник апеляцийний др. Гофмокль і відпоручник львівскої палати адвокатскої др. Малаховский.

— **Монети 20- і 4-крайцареві** виміняють ся ще в урядах податкових, але лише до 31 грудня с. р. По тім часї тратять цїлком свою вартість.

— **Скажені пси** покусали в Коломиї кілька осіб. Коломийский маґістрат вислав шість осіб до Кракова на лїченє.

— **Поклад вугля на Буковинї.** З Серету доносять, що в селї Ґропана попав тамошний селянин при копаню кирницї на поклад вугля і навіть кілька кошів вугля видобув на верх. Але опісля зачала ся слота, кирниця запала ся і доси нїхто не взяв ся на ново копати.

— **Каналїзация в Коломиї.** Місто Коломия задумує перевести у себе каналїзацию і в тій справі установлено анкету, котра відбула дня 16 с. м. засїданє. В анкетї взяв участь також представитель фірми Пітель і Бравзеветер, котра перевела каналїзацию в Чернівцях. З Коломиї вислано до Чернівцїв одного радного і міского будівничого, котрі мали пересьвідчити ся, як там переводено каналїзацию.

— **Фальшиві гроші.** По Львові зачинають курсувати фальшиві двацятаки (20 сотиків). Вчера задержано кравецкого хлопця Маєра Крімера, котрий хотів пустити в обіг такого двайцятака. Крімер звиняв ся, що дістав фальшиву монету від свого майстра Феликса Шора при виплатї, а той знов заявив, що одержав еї від реставратора Адольфа Кравса, коли міняв десятку.

— **Жертва знахара**. В Завадові, стрийского повіта, хорував один тамошний господар на дихавицю. Перед кількома днями відвідав его знакомий селянин з Пежухова, славний знахар і порадив хорому пити вивар з якогось коріня запевняючи, що се єму поможе. Легковірний господар випив приготовлений вивар і небавом помер.

— **Тайне убийство.** Перед судом присяжних в Тернополи відбула ся сими днями карна розправа против селянина Миколая Дутки з Капустинець, борщівского повіта, підозріного о убийство і вкинене до криницї господаря Гната Мельника. Труп того Мельника найдено ще 25 липня 1892 р., отже перед трема лїтами, в кирници коло коршми в Капустинцях, де день перед тим Мельник з Дуткою забавляли ся до пізна в ночи при музицї. І небавом по найденю трупа увязнено Дутку, яко сильно підозрілого, однако вскорі увільнено его задля недостачі доказів. Дня 14 серпня с. р. Копель Альбін, син коршмаря в Капустинцях зізнав перед жандармом, що бачив згаданої ночи, як Дутка убивав Мельника при кирници і чув як Мельник просив ся, аби

— Що? — Моя сестра? — То ти Марто — а та дївчина?

— То моя дочка Клярка.

— Господи! Скорше смерти був би я надїяв ся, як того, що тебе ще раз побачу, сестро. — Що я не питав, що я не наглядав ся — від свого весїля ти немов у воду впала. Ну, витай сестро і ти маленька також — як тебе звуть? Ага, Клярка, ходи Клярко, ходи, нехай замкну двері. Вправдї і в комнатї студінь, але я вам затоплю. Сюди до тих двераий, дїти, сюди! Пожди, Марто, я поможу тобі здоймити клунок — постав его тут, так! — а тут сїдай. — Менї здаєть ся Марто, що плачеш, що тобі?

Жінка, що доси давила в собі сльози, гірко заридала.

— Що мамі, Клярко? — питав сьвященик дївчини, гладячи еї по студенім личку.

— Бо тато умерли! — відповіла дитина, а бачучи, що мати плаче, розплакалась і собі.

— Тато? Умер Петро, Марто?

Марта кивнула головою.

— Коли?

— В лїтї. Дерево его забило в лїсї. Атже то було у всїх ґазетах.

— Я цїлий рік не маю ґазети в руцї. А що дальше?

— Я наймила ся до служби в дворі. Перед тижднем мене відправили. Ми йшли тебе відвідати, але нам сказали, що ти випровадив ся до Каменицї. Приходимо до тебе просити, милий брате, не милостинї — лише ласкавої поради, що менї тепер дїяти, чого хопити ся, куди менї обернути ся. Ми опущені, не маємо на сьвітї нїкого крім тебе — порадь нас!

І нові сльози зросили блїде, змарнїле лице.

Сьвященик задуман ся.

— Ну, не плачте, дїти, прецї не є так зле. Не порівнуйте свого житя з богачами, лише з тими, що мають ся ще гірше від вас і успокійте ся. Лише не плачте, я вас не вижену. Лишіть ся тут і конець! Маю вправдї лиш „голодівку“ але — прецї Бог дав би менї иншу, як би узнав, що не можу вижити з того що маю. Буду старати ся як брат, а о тебе, Клярко, як отець. Ходи сюди до мене — ти ще не знаєш вуйка? Ти не знаєш, що я твій вуйко? — Ходи сюди, так. Розвяжи хустку та утри очи. Кілько тобі лїт?

Марта відповіла, що на весну буде їй сім лїт.

— Ходила вже до школи?

Ходила там в селї, де перше була, але лиш коротко.

— Ну, ми тут маємо також школу. Завтра рано, нї — аж в понедїлок, щоби трохи відпочила — в понедїлок заведу тебе до пана учителя. Маєш книжки?

— Не маю.

— То я куплю тобі. А маєш на зиму яку теплу одежину? Не маєш. Я вже справлю тобі, всьо тобі куплю. А ти, Марто, перестань вже плакати. Хто плаче за рукою, стратить і очи. Будеш у мене, будеш ходити коло дробу і корови, а —

— А що би робили слуги?

— Слуги? Які? Я не маю нїяких!

— А хтож тепер ходить коло дробу і —

— То то й є. Я аж тепер куплю дріб і корову, щоби вам дати якє занятє. — Марто, менї здаєть ся, що тут трохи зимно. Ось тут дерево, розпали огонь в печи. Я палив нинї, але піч вже буде студена.

Марта встала і отворила дверцї печи; — був там вправдї попіл, але не нинїшний. Марта то зарав пізнала. Бог знає, коли тут послїдний раз горіло! Може перед пів роком, а може ще давнїйше.

— Чи ви вже вечеряли, сестро?

Відповіли, що зайшли в сусїднім селї до господи на вечерю.

— Хто-ж був би надїяв ся такої гостини — і то в ночи! Був би я вам дещо зладив, а менї случайно не лишало ся нинї нїчого з вечері.

Бідолаха! А того не сказав, що на вечеру мав трохи пригрітої поливки з обіду і кусник хлїба.

Коли огріли ся і наповідали ся, віддихнув сьвященик тихо, держачи Клярку на колїнах.

— Проче лишім на завтра, Марто! — сказав. — Мала вже заснула менї на руках. Постели ліжко і положи еї — та й сама ляж відпічнути. Нинї будете спати в моїй постели.

— А ти де, брате?

— В другій комнатї, лише ти не турбуй ся мною. Тут добре тепло, ще хвильку посиджу і приготовлю ся до проповіди на недїлю.

І взявши грубу книгу, сїв коло стола і читав.

Клярка вже спала, заспала за хвилю й Марта. Атже уйшли нинї майже чотири милї.

Сьвященик переверну ще кілька листків, відтак скрутив лямпу, зложив руки на стіл, на руки положив голову і заснув.

А казав, що піде до другої комнати!

Правда, була там друга комната, але чей не хотїли-б ви, щоби бідака ішов до тої ко-

єму дарував житє. Копель додав, що не зізнав в своїм часї против Дутки, бо бояв ся мести зі сторони его родини, але тепер з гнїву на него, що він кинув ся з косою на Коплевого брата Гершка, оповів цїлу річ жандармови. В часї розправи Дутка рішучо випирав ся всякої вини, а лава присяжних видала уневинняючий вердикт. Супротив того смерть Мельника покрила ся на дальше тайною.

— **Холера.** Дня 25 падолиста був такий стан холери в краю: Лишило ся в лїченю з попередних днїв 12 осіб, занедужали дві особи, виздоровіли три особи, померла 4 особи, остало в лїченю ще 7 осіб. — Крім того були підозріні випадки в Пересні, сокальского повіта і в містї Сокали, однако доси бактериольоґічно не стверджено холери. — В Росиї лютить ся холера найбільше в ґубернії волиньскій. І так від 27 жовтня до 2 падолиста занедужало там 439 осіб, померло 176, а від 3 падолиста до 9-го заведужало 368 осіб, а померло 160. В повітї бердичівскім занедужало від 27 жовтня до 2 падолиста 41 осіб, з котрих 16 умерло, а від 2 до 9 падолиста занедужало 77 осіб, а померло 36. Також в Петербурзї померло кільканайцять осіб на холеру.

— **Оркан.** З Відня доносять о такім незвичайнім випадку з причини оркану: Сильний північний вихор т. зв. бора, скинув вчера рано 18 ваґонів товарових з зелїзничого насипу між стациями Кіленберґ-Дорнеґ-Файстріц на шляху полудневої зелїзницї. Оркан треває дальше, так що комунікация на шляху Сaнкт Петер-Река цїлком перервана.

— **Цїкаву контрабанду** відкрито в містї Баку на Кавказї. Там перед відходом парохода „Іран" помічено, що якісь люди все носять мішки при собі, отже інспектор поліциї велїв їх увязнити. Показало ся, що то були мусулмани, котрі везли в мішках кістки своїх родичів з Росиї до Кербовеї, сьвятого мусулманьского міста в Персиї, де їх мали поховати. Але інспектор поліциї загледїв їх, мусулман увязнено, а кістки велено поховати в Баку.

— **Дурацтво.** З Міляна в Італії доносять, що прибула там оригінальна пара, чоловік і жінка Гале. Пан Гале заложив ся в Парижи, що обвезе свою жінку довкола землї — в тачках. З Парижа прибув до Міляна, а звідси вирушив дальше до Венециї везучи жінку на тачках.

— **Шайка злодіїв на вельосипедах** зібрала ся в Парижи і ширить від якогось часу пострах в дальших дїльницях Парижа. Злочинцї ночию женуть як стріла улицями, зривають з перехожих, що дасть ся і щезають незвичайно скоро в пітьмі. Часом нападають на самотні фіякри і обрабовують їдучих. Так перед кількома днями задержали повіз одного банкера, хотіли его удушити і обдерти. По завзятій бійцї утїкли, чуючи над'їзджаючі вози.

— **Проказа.** Росийска часопись „Северний Кавказ" доносить з околиць Новонижетеблички з Кавказу, що в охрестности того міста ширить ся дуже проказа. Та страшна недуга, на котру медицина не мав доси лїку, прокинула ся там не лише між селянами але й між інтелїґенциєю, а то длятого, що недужих не відокремляє ся, як то де инде дїє ся, лише они мешкають між здоровими, ходять по церквах і на торги, ведуть склепи і т. ин. Аж коли недуга дійде до крайности і недужий ширить довкола себе затроюючий воздух, тодї его відокремлює ся. Після донесеня згаданої часописи, недугою тою навіщених есть в околици Новонижетеблички кількасот осіб. Недуга розвиває ся поволи і прокажений чоловік боре ся з нею нераз і двайцять кілька лїт.

— **Померли.** В Кракові професор медицини в тамошнім університетї Людвик Тайхман, в 72 році житя; покійний мав сьвітову славу ученого; — о. Іван Яворский, парох в Сторожах великих, сяніцкого деканата, в 75-ім роцї житя і 47-ім сьвященьства.

Штука, наука і література.

— **„Як дбаєш, так маєш".** (Написав Василь Загаєвич). Під таким заголовком видало тов. „Просьвіта" 11 ту книжочку за 1895 рік. Книжка в звичайній вісімцї має 29 сторін і коштує 6 кр.

Господарство, промисл і торговля.

— **Вивіз покладків** з Австро-Угорщини виносить річно 800 мілїонів штук. Росия вывозить річно 820 мілїонів, Італія 160 мілїонів. Всї ті покладки їдуть по більшій части до Анґлії, до Німеччини і до Бельґії. Сама Анґлія привозить до себе річно 1300 мілїонів покладків. Анґлїйска фірма Тома Робінзон і Сини устроїла в Австро-Угорщинї 15 філїй або складів покладків під зарядом фахового чоловіка. В тих маґазинах відбирають товар від менших купців, перебирають, пакують і вкінци висилають на місце призначеня. Для закупна чи то по торгах, чи по господарях, потрібна цїла хмара посильальників, котрі відставляють товар по цїнї з гори умовленій. Однако товар, який ті посилальники доставляють, не може висилати ся так, як есть, бо богато між ним стовчених, попуканих і зіпсованих покладків, або суть між ними також покладки качачі, пантарок і т. ин. То всьо треба насамперед перебрати і розділити. Покладки, доставлювані посилальниками дїлять ся на кілька родів.

Перший, найлїпший род обіймає лише цїлком чисті, сьвіжі, не попукані покладки, не дуже малі, але й не за великі. Кождий покладок мусить держати ся до сьвітла (сьвітло мусить бути дуже сильне: нафтове, електричне або Авера). До тої роботи призначені люди мають таку вправу, що пізнають недостачі і хиби, котрих невправлений нїколи не пізнав би. Два способні робітники можуть за три дни перебрати пів мілїона покладків. По першім родї приходить другий, т. зв. торговий, але той не відходить до Анґлії, лише продає ся до більших міст і до фабрик. Той род має значно меншу вартість, однако все ще продає ся з відповідним зиском. Ті два перші роди представляють 80 прц. часом навіть лиш 50 прц. загальної скількости покладків, які доставляють посилальники. Решта товару така, що продає ся дуже дешево зараз на місци, дальше потовчені покладки, котрі виливають ся до судин, солять ся трохи і продають ся до фабрик. Цїлком зіпсовані покладки зараз закопують ся.

Торговля покладками дуже дохідна але й непевна та потрібує незвичайної вправи, рухливости і великої практики. Згадана фірма вивозить трету часть цїлої до вивозу призначеної скількости покладків з Австро-Угорщини і висилає річно 285 мілїонів штук до Анґлії, Німеччини і до Бельґії. В тій цїли купує річно звиж 430 мілїонів покладків, а та величезна скількість мусить бути перебрана, переглянена, мусить кілька разів перепакуватись і що найбільше переважно в малих скількостях закуповуватись. — Покладки пакують по найбільше в деревних тоненьких гиблївках до вузких і плоских скринь. Кожда скриня містить в собі 1440 штук, один ваґон змістить 110 до 112 скринь. Згадана фірма висилає річно 1800 ваґонів або 200 тисячів скринь.

Телеграми.

Відень 27 падолиста. Wien. Ztg. оголосила розпорядженє мінїстерства справедливости з дня 21 с. м. в справі установленя судів повітових в Отинїї і Підволочиских.

Прага 27 падолиста. При вчерашнім виборі з більшої посїлости вибрали фідеікомісові властителї 16 консервативних кандидатів. Партия вірноконституцийна здержала ся від вибору.

Мадрид 27 падолиста. З погибших підчас експльозиї у фабрицї патронів в Пальмі видобуто доси 62 страшно покалїчених трупів.

ПОДЯКА.

Підписані, не могучи в инший спосіб віддячити ся, складають сим прилюдну подяку артистови-різьбареви п. Лаврентию Рабізи зі Стариск (почта: Скло), за пречудне вирізьблене іконостаса в Бертниках (прихода Григорів) а особливо прегарні царскі врата, котрі не постидались би і катедральний храм украсити. Бог най нагородить і наложить Вам пане те, що бідна громада доложити не могла. — *Володимир Каратницкий,* парох. — *Бартко Андрусишин, Яків Дутка,* провізори.

мірки, де не було нї вікон, нї дверий і звідки крізь стріху можна бачити небо!

Склонивши голову на руки спав як в мягких подушках, а снились ему такі красні річи, як мало котрому князеви в палатї, аж Марта збудила его рано.

— То ти спав на столї? — дивувала ся.

— Я так лиш на хвильку склонив голову, а відтак на добре заспав. Аж руки задеревіли!

Потім показав їй кухню, де доси сам собі варив, малу комірку, сказав до котрого господаря посилає ся по молоко на снїдане і пішов до костела. По службі пішов просто до столяря і зарядив, щоби до вечера приніс на приходство ще одно ліжко. Коли наближав ся до дому, вибігла напротив него несьміло мала Клярка. При его відходї спала ще твердим сном. Аж тепер при деннім сьвітлї побачив, яке то хороше дівчатко. Волосє мягке як лен, очи як дві зірки, а личко пухнате і червоне як у дитяти Ісуса на престолї в церкві.

Засьміяв ся з радости і взявши еї за руку, випитував, як їй спало ся на приходстві, що їй снило ся і чи хоче тут лишити ся.

Клярка притакнула.

І той песик, що вчера так на неї уїдав, як побачив, що его пан такий ласкавий для дївчати, став коло неї лестити.

Під вечер приніс столяр ліжко, а Марта розділила перини, що з собою принесла на дві части. На другий день — в недїлю — була мала Клярка перший раз в каменицкій церкві, а сїльскі дївчатка гнеть з нею поприязнились, знаючи, що пан-отець що править службу Божу при престолї, то еї вуйко; на третий день — в понедїлок — прийшла Клярка перший раз до каменицкої школи, а хлопцї незабаром познакомили ся з нею — атже пан-отець, що учить їх релїґії, есть еї рідним вуйком.

В цїлій Каменици не говорили о нїчім, лише о Клярцї з приходства.

А коли ішла зі школи в полудне, або вечер, відпроваджувало еї домів по три, по четверо а де далї то й цїла товпа дїтий. В зимі правда, не дуже було добре говорити довго перед порогом на дворі, але на весні, коли вечері бували довші і теплїйші — то-ж то живо і весело було між дїтьми. Дївчата і хлопцї найшли собі нове місце до своїх забав і жартів. То було подвіре на приходстві. З любовю дивив ся пан-отець з вікна на ту живу молодїж. Не в наповненій порохом школї — в чистім воздусї природи, під ясним небом відмолоднє чоловік між дїтьми. Марта часто на Клярку сварила, щоби не приводила тілько дїтий, щоби не була така пуста.

Але сьвященик все їй говорив:

— Дай же їй спокій, Марто, як би я бачив коли, що она пуста, то сам би еї напімнув. Але не вільно нам псувати радість тим малим душам, то був би гріх. Лиши еї! Та-ж она в житю ще досить наплаче ся!

(Дальше буде).

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.